

Amerikából haza

Ifjú Fernbach János tisztelgett nagyapja emléktáblájánál

Az idén június elején a Topolya közeli Bački Sokolacra, azaz Cserepesen a falu napja alkalmából rendezett ünnepségsorozat kiemelt eseménye volt annak az emléktáblának az elhelyezése a helyi pravoszláv templom kertjében, amely id. Fernbach János egykori földbirtokos emberi helytállásáról üzen az utókornak. A táblán szerb nyelven a következő szöveg áll: „Ezen a helyen 1941 áprilisában Fernbach János földbirtokos megakadályozta Sokolac lakosságának megszálló, fasiszta katonaság által való kivégzését. A hála és a tisztelet jeléül emléktáblát állítottunk, üzenve gyermekeinknek és az utánunk jövő generációknak.” A júniusi avatóünnepségen **Mirko Todorović**, a helyi közösség tanácsának elnöke ismertette a jelenlévőkkel, hogy mi is történt 1941-ben: id. Fernbach János I. világháborús katonaruhába öltözve garanciát vállalt a becsületes sokolaci polgárokért, így mentette meg őket a biztos haláltól... A földbirtokos családja a későbbiek folyamán maga is védelemre szorult. Erről már a valamikori földbirtokos unokájával, **ifj. Fernbach Jánossal** beszélgethetünk, aki 41 év után nemrégiben hazalátogatott az Amerikai Egyesült Államokból. (Alulírottak osztálytársa volt a topolyai algimnáziumban.)

- Hogyan fogadtak Sokolacra?

Hazalátogatásom egyik oka mindenképpen a tiszteletadás volt őseim emlékének. Közszönettel tartozom **Nagy Tibor** történelemtanár barátomnak, aki megszervezte és elkísért a sokolaci önkormányzat vezetőivel való találkozóra, ahol rendkívül szívélyes fogadtatásban volt részem. A sors kegyeltjének érzem magam, hisz a családomban én vagyok az utolsó leszármazott, aki megérhette ezt a pillanatot, amit akár történelminek is nevezhetnénk. Felemelő érzést váltott ki belőlem, hogy a nagyapám életmentő tette előtt meghajolt Topolya község önkormányzatának vezetősége. Remélem, hogy az emlékül kapott CD által a családom számára is maradandó élmény lesz mindez.

- Milyen kiállású ember volt a nagyapád?

Akár humanistának is nevezhetnénk erős jelleme okán. Számára az ember megítélésének fokmérője a tisztesség és a becsület volt. Határozott fellépésével felelősséget vállalt a Likából idetelepített szerencsétlen emberekkért, akik valójában a kisajátított Fernbach-birtok földjének új tulajdonosai voltak.

- Hogyan érintették a háború borzalmait a családot?

Szüleim elmondásából tudom, hogy 1945-ben az etnikai tisztogatás során bűntelen, tehetős családok férfitagjait munkatáborba vitték. Így kerültem a Fernbach család férfitagjaival kisgyerekként én is a moravici gyűjtőtáborba.

- Kitől remélhettek segítséget?

Az anyám végső elkeseredésében, hóiharban, télvíz idején Sokolacra ment, és felkereste Diklić Danikát, aki befolyásos ember volt. Nem törődve az időjárás viszontagságaival, ő eleget tett anyám kérésének, és így a gyűjtőtáborból nagyapám tetteinek köszönhetően mi megmenekültünk. Beigazolódott a mondas: Jöttet helyébe jót várj.

A KÉPEN: MIRKO TODOROVIĆ, STANA MIŠLJENA, IFJ. FERNBACH JÁNOS, MILAN EGIĆ, NIKOLA RADAKOVIĆ

- Mi volt a hazalátogatásod másik oka?

Az egykori szabadkai alma materem hívója, ugyanis az 1961-ben végzett középiskolás 50 éves találkozására gyűltünk össze a gimnázium dísztermében. Szívet melengető érzés volt a régi iskola falai között újra diáknak lenni, találkozni és felidézni sok-sok közös emléket a volt osztálytársakkal. Bizony néha be is kellett mutatkoznunk, hisz a fél évszázad során igencsak megváltoztunk.

- Az érettségi után hogy alakult az életpályád?

1961-ben iratkoztam be a zágrábi Orvostudományi Egyetemre. Hat év múltán kezdő orvosként Topolyán, Bajsán és Gunarason dolgoztam. Időközben az Amerikában élő Lebbach Antal orvos nagybátyám repülőjegyet küldött, hogy nézzek szét az USA-ban. Az Újvilág vonzónak tűnt számomra, zágrábi kollégákkal is találkoztam, akik maradásra buzdítottak, így végül az ottmaradás mellett döntöttem.

- Bizonyára nem volt könnyű hazát cserélni, valamint megfelelni az új kihívásoknak.

Az orvosi diplomám elismeréséhez különböző vizsgát kellett tennem, ami feltétele volt a tanulmányaim folytatásának. Kiváló képzésben volt részem, amihez rendkívüli lehetőség is párosult, amikor a clevelandi nőgyógyászati klinika vezető orvosa lettem. Topolyai származásukért erre büszke vagyok. Nagy erénye az amerikai mentalitásnak, hogy az emberi értékek megítélésének fokmérője az, hogy tud-e az ember dolgozni, és munkáját teljes odaadással végzi-e. Elhanyagolható szempont, hogy az ember bőre színe fehére-e vagy fekete.

- A sikeres karrierépítést mi követte?

Természetesen a családalapítás. A feleségem is az egészségügyben dolgozott, de mi-

után megszületett a négy gyerekünk, otthonmaradt és főállású édesanya lett. Én mint munkamániás keveset lehettem a gyerekekkel, így nem tanulták meg az apjuk anyanyelvét.

- Számodra hol adódik alkalom magyarul beszélni, hisz választékosan, akcentus nélkül beszélsz anyanyelveden?

Szerintem az ember a származását, az anyanyelvét nem felejtheti el, éljen akár ötven évet is idegen nyelvterületen. Clevelandben régóta él magyar közösség, sokszor annak okán is engem választanak a páciensek, mert magyarul beszélhetünk. Az idő múlásával már nem álmodok magyarul, de a számoláshoz olykor-olykor még használok az anyanyelvemet.

- Népes családod élete hogyan alakult, miután felnőttek a gyerekek?

Amerikában szokássá vált, hogy a gyerekek elhagyják a családi otthonát, és ott telepsznek le, ahol a boldogulásukhoz a legjobb életfeltételeket találják. Ezt a hagyományt követve legközelebb 800 km-re él gyerekeim, legtávolabb pedig 6000 km-re. Az internetnek köszönhetően szerencsére gyakran felvehetjük velük a kapcsolatot.

- Sok mindenről ejtettünk már szót, a munkád mellett mi jelenti az igazi kikapcsolódást, a feltöltődést?

Nem tévedek, ha azt mondom, hogy rám is érvényes a mondas: „Az alma nem esik messze a fájától.” Az őseim között nem egy szenvedélyes vadász volt. Én is örököltém a vonzalmat a természetjárás és a vadászat iránt. Nagy boldogságomra legkisebb fiamban is öröklődött ez a hajlam. Így esetünkben sem esett messze az alma a fájától.

- Az őseid földjén Topolya mindig a szíved csücskében foglalt helyet. Milyen érzés volt újra itthon lenni?

Kitörölhetetlen emlékek idéződtek fel bennem gyermek- és ifjúkorom színhelyén. Alkalmam volt találkozni régi osztálytársakkal, barátokkal, a velük töltött órák emléke sokáig él majd bennem.

BORÚS Margit

A Szenttamási Rádió az önök szolgálatában!

1968-2011

TÁJÉKOZÓDJON,
HIRDESSZEN,
TOVÁBBÍTSON
ZENÉS ÜZENETET
MUNKANAPOKON
8-12 ÓRA KÖZÖTT,
SZOMBATON 12,
VASÁRNAP 14 ÓRÁTÓL
24 ÓRÁIG.

A Szenttamási Rádió az ön otthonában is!